

# Yleissopimus maailman kulttuuri- ja luonnonperinnön suojelemisesta

Hyväksytty UNESCO:n yleiskokouksen 17. istunnossa Pariisissa 16.11.1972

Suomen hallituksen ratifioima 13.2.1987

Julkaistu Suomen asetuskokoelman sopimussarjassa n:o 19/87

## YLEISSOPIMUS maailman kulttuuri- ja luonnonperinnön suojelemisesta

Yhdistyneiden Kansakuntien kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestön yleiskokous, kokoontuneena 17. istuntoonsa Pariisissa 17 päivästä lokakuuta 21 päivään marraskuuta 1972,

toteaa, että kulttuuriperintöön ja luonnonperintöön kohdistuu kasvava tuhoutumisen uhka, mikä johtuu tavanomaisten rappeuttavien tekijöiden lisäksi myös sellaisista yhteiskunnallisten ja taloudellisten olojen muutoksista, jotka pahentavat vahinkoa tai tuhoa entisestään,

katsoo, että jonkin kulttuuri- tai luonnonperinnön osan rappeutuminen tai katoaminen merkitsee maailman kaikille kansakunnille kuuluvan perinnön haitallista köyhtymistä,

katsoo, että tämän perinnön suojeleminen kansallisella tasolla jää usein puutteelliseksi sen edellyttämien voimavarojen määrän sekä suojeltavan kohteen sijaintimaan riittämättömien taloudellisten, tieteellisten ja teknisten voimavarojen takia, palauttaa mieliin, että perussääntönsä mukaan järjestö ylläpitää, lisää sekä jakaa tietoja varmistamalla yleismaailmallisen perinnön säilyttämisen ja suojelemisen sekä suosittelemalla asianomaisille kansakunnille tätä tarkoitettavia kansainvälisiä yleissopimuksia,

katsoo, että kulttuuri- ja luonnonarvoja koskevat nykyiset kansainväliset yleissopimukset, suositukset ja päätökset osoittavat, miten tärkeää maailman kaikille kansoille on näiden ainoalaatuisten ja korvaamattomien kohteiden vaaliminen, kuuluivatpa ne mille kansalle tahansa,

katsoo, että osa kulttuuri- tai luonnonperintöä on erityisen arvokasta, minkä vuoksi se täytyy säilyttää osana ihmiskunnan yhteistä maailmanperintöä,

katsoo, että yleismaailmallisesti erityisen arvokasta kulttuuri- ja luonnonperintöä uhkaavien uusien vaarojen suuruuden ja vakavuuden vuoksi on kansainvälisen yhteisön velvollisuutena yhteisesti osallistua tämän perinnön suojelemiseen antamalla yhteistä apua, joka tosin ei korvaa asianomaisen valtion omia toimia, mutta täydentää niitä tehokkaasti,

katsoo, että tätä tarkoitusta varten on välttämätöntä hyväksyä uusia sopimusmääräyksiä laatimalla yleissopimus, jolla luodaan vakinainen, nykyaikaisten tieteellisten menetelmien mukainen tehokas järjestelmä yleismaailmallisesti erityisen arvokkaan kulttuuri- ja luonnonperinnön yhteiseksi suojelemiseksi,

päätettyään 16. istunnossaan, että tästä asiasta olisi aiheellista laatia kansainvälinen yleissopimus,

hyväksyy tänä 16 päivänä marraskuuta 1972 tämän yleissopimuksen.

### *1. Kulttuuri- ja luonnonperinnön määritelmät*

#### 1 artikla

Tässä yleissopimuksessa tarkoitetaan "kulttuuriperinnöllä" seuraavaa:

rakennusmuistomerkit: rakennustaiteen teokset, monumentaalisen veisto- ja maalaustaiteen teokset, arkeologiset kohteet tai rakennelmat, piirtokirjoitukset, luola-asumukset sekä muut kohteet, jotka ovat historian, taiteen tai tieteen kannalta yleismaailmallisesti erityisen arvokkaita;

rakennusryhmät: erillisten tai toisiinsa liittyvien rakennusten ryhmät, jotka ovat arkkitehtuurinsa, yhtenäisyytensä tai maisemallisen sijaintinsa takia historian, taiteen tai tieteen kannalta yleismaailmallisesti erityisen arvokkaita;

paikat: ihmisen taikka luonnon ja ihmisen yhteisesti luomat teokset sekä alueet mukaan lukien arkeologiset paikat, jotka ovat historialliselta, esteettiseltä, etnologiselta tai antropologiselta kannalta yleismaailmallisesti erityisen arvokkaita.

#### 2 artikla

Tässä yleissopimuksessa tarkoitetaan "luonnonperinnöllä" seuraavaa:

elottomat ja elolliset luonnonmuodostumat tai -muodostumaryhmät, jotka ovat esteettiseltä tai tieteelliseltä kannalta yleismaailmallisesti erityisen arvokkaita;

geologiset ja fyysioGRAFiset muodostumat sekä tarkoin rajatut alueet, jotka ovat tieteen tai luonnonsuojelun kannalta yleismaailmallisesti erityisen arvokkaiden uhanalaisten eläin- ja kasvilajien elinympäristönä; luonnontilaiset paikat tai tarkoin rajatut luonnonalueet, jotka ovat tieteen, luonnonsuojelun tai luonnonkauneuden kannalta yleismaailmallisesti erityisen arvokkaita.

### 3 artikla

Tämän yleissopimuksen osapuolena olevan valtion asiana on määrittää ja rajata alueellaan sijaitsevat edellä 1 ja 2 artiklassa mainitut eri kohteet.

## *II. Kulttuuri- ja luonnonperinnön kansallinen suojeleminen sekä kansainvälinen suojeleminen*

### 4 artikla

Tämän yleissopimuksen osapuolena oleva valtio tunnustaa, että velvollisuus huolehtia 1 ja 2 artiklassa tarkoitetun ja alueellaan sijaitsevan kulttuuri- ja luonnonperinnön määrittämisestä, suojelemisesta, säilyttämisestä, esittelemisestä sekä tuleville sukupolville välittämisestä kuuluu ensisijaisesti asianomaiselle valtiolle. Se tekee tämän johdosta kaiken voitavansa, turvautuen kaikkiin omiin voimavaroihinsa sekä tarvittaessa kaikkeen saatavissa olevaan, etenkin taloudelliseen, taiteelliseen, tieteelliseen ja tekniseen kansainväliseen apuun ja yhteistyöhön.

### 5 artikla

Varmistaakseen alueellaan sijaitsevan kulttuuri- ja luonnonperinnön tehokkaan ja aktiivisen suojelemisen, säilyttämisen ja esittelemisen tämän yleissopimuksen osapuolena olevat valtiot pyrkivät mahdollisuuksiensa mukaan sekä asianomaiselle maalle soveltuvalla tavalla:

- a) omaksumaan sellaisen yleispolitiikan, jolla on tarkoitus luoda kulttuuri- ja luonnonperinnölle tehtävä yhteisön elämässä sekä yhdistää tämän perinnön suojele yleissuunnitteluun;
- b) asettamaan kulttuuri- ja luonnonperinnön suojelemiseksi, säilyttämiseksi ja esittelemiseksi yhden tai useamman toimielimen alueilleen, joilla tällaista toimi- elintä ei ole, asianmukaisine henkilökuntineen sekä tehtävien edellyttämine varoineen;
- c) kehittämään tieteellisiä ja teknisiä selvityksiä ja tutkimusta sekä luomaan sellaisia toimintamenetelmiä, jotka edesauttavat valtiota torjumaan kulttuuri- tai luonnonperintöään uhkaavat vaarat;
- d) ryhtymään asianmukaisiin lainsäädännöllisiin, tieteellisiin, teknisiin, hallinnollisiin ja varainhoidollisiin toimiin tämän perinnön määrittämiseksi, suojelemiseksi, säilyttämiseksi, esittelemiseksi ja elvyttämiseksi; sekä
- e) edistämään kansallisten tai alueellisten koulutuskeskusten perustamista tai kehittämistä kulttuuri- ja luonnonperinnön suojelemiseksi, säilyttämiseksi ja esittelemiseksi sekä kannustamaan tämän alan tieteellistä tutkimusta.

### 6 artikla

1. Kunnioittaen täysin niiden valtioiden itsemääräämisoikeutta, joiden alueella 1 ja 2 artiklassa mainittu kulttuuri- ja luonnonperintö sijaitsee sekä loukkaamatta kansallisen lainsäädännön mukaista omistusoikeutta tämän yleissopimuksen osapuolena olevat valtiot tunnustavat, että tällainen perintö on maailmanperintöä, jonka suojelemiseksi koko kansainvälinen yhteisö on velvollinen yhteistyöhön.
2. Sopimusvaltiot sitoutuvat tämän yleissopimuksen mukaisesti antamaan apuaan 11 artiklan 2 ja 4 kappaleessa tarkoitetun kulttuuri- ja luonnonperinnön määrittämiseksi, suojelemiseksi, säilyttämiseksi ja esittelemiseksi, jos ne valtiot, joiden alueella se sijaitsee, tätä pyytävät.
3. Tämän yleissopimuksen osapuolena oleva valtio sitoutuu olemaan ryhtymättä tahallisiin toimiin, jotka saattaisivat välittömästi tai välillisesti vahingoittaa sitä 1 ja 2 artiklassa tarkoitettua kulttuuri- ja luonnonperintöä, joka sijaitsee tämän yleissopimuksen osapuolena olevien muiden valtioiden alueella.

### 7 artikla

Maailman kulttuuri- ja luonnonperinnön kansainvälinen suojele tarkoittaa tässä yleissopimuksessa sellaisen kansainvälisen yhteistyö- ja avustusjärjestelmän luomista, jonka tarkoituksena on tukea tämän yleissopimuksen osapuolena olevia valtioita niiden pyrkimyksissä tämän perinnön säilyttämiseksi ja määrittämiseksi.

### *III. Maailman kulttuuri- ja luonnonperinnön hallitustenvälinen suojelukomitea*

#### 8 artikla

1. Yhdistyneiden Kansakuntien kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestön yhteyteen perustetaan täten yleismaailmallisesti erityisen arvokkaan kulttuuri- ja luonnonperinnön hallitustenvälinen suojelukomitea, nimeltään "Maailmanperintökomitea". Se koostuu yleissopimuksen 15 sopimusvaltiosta, jotka yleissopimuksen osapuolina olevat valtiot valitsevat yleisistunnossaan Yhdistyneiden Kansakuntien kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestön yleiskokouksen säännönmukaisen istunnon aikana. Komitean jäsenvaltioiden lukumääräksi tulee 21 siitä järjestön yleiskokouksen säännönmukaisesta istunnosta lukien, joka pidetään sen jälkeen, kun tämä yleissopimus on tullut vähintään 40 valtion osalta voimaan.
2. Komitean jäsenten valinnan on taattava maailman eri alueiden ja kulttuurien tasapuolinen edustus.
3. Komitean kokouksissa voivat olla läsnä neuvonantajina Kulttuuriomaisuuden säilyttämisen ja entistämisen kansainvälisen tutkimuskeskuksen (ICCRROM) edustaja, Rakennusmuistomerkkien ja historiallisten alueiden kansainvälisen neuvoston (ICOMOS) edustaja sekä Luonnon ja luonnonvarojen suojelua koskevan kansainvälisen liiton (IUCN) edustaja, joiden lisäksi yleissopimuksen osapuolina olevat valtiot voivat yleisistunnossaan Yhdistyneiden Kansakuntien kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestön yleiskokouksen säännönmukaisten istuntojen aikana pyytää edustajia muista hallitustenvälisistä tai ei-valtiollisista järjestöistä, joilla on samanlaiset päämäärät.

#### 9 artikla

1. Maailmanperintökomitean jäsenvaltioiden toimikausi kestää sen yleiskokouksen säännönmukaisen istunnon päättymisestä, jonka aikana ne on valittu, yleiskokouksen kolmantena seuraavan säännönmukaisen istunnon päättymiseen.
2. Ensimmäisessä vaalissa nimetyistä jäsenistä yhden kolmasosan toimikausi kuitenkin päättyy ensimmäisen sitä yleiskokouksen istuntoa seuraavan säännönmukaisen istunnon päättyessä, jonka aikana heidät valittiin; ja samanaikaisesti nimettyjen jäsenten toisen kolmasosan toimikausi päättyy toisen sitä yleiskokouksen istuntoa seuraavan säännönmukaisen istunnon päättyessä, jonka aikana heidät valittiin. Yhdistyneiden Kansakuntien kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestön yleiskokouksen puheenjohtaja valitsee näiden jäsenten nimet arvalla ensimmäisen vaalin jälkeen.
3. Komitean jäsenvaltioiden tulee valita edustajikseen kulttuuri- tai luonnonperinnön alalla päteviä henkilöitä.

#### 10 artikla

1. Maailmanperintökomitea hyväksyy itse menettelytapasääntönsä.
2. Komitea voi milloin tahansa kutsua julkisia tai yksityisiä järjestöjä tahi yksityishenkilöitä kokouksiinsa kuultaviksi erityisissä kysymyksissä.
3. Komitea voi asettaa toiminnalleen tarpeellisiksi katsomansa neuvoa-antavat toimielimet.

#### 11 artikla

1. Tämän yleissopimuksen osapuolena olevan valtion tulee toimittaa Maailmanperintökomitealle mahdollisuuksiensa mukainen inventointi sellaisista alueellaan sijaitsevista kulttuuri- ja luonnonperintöön kuuluvista kohteista, jotka soveltuvat otettaviksi tämän artiklan 2 kappaleessa tarkoitettuun luetteloon. Tämän inventoinnin, jota ei ole pidettävä tyhjentävänä, tulee sisältää asiakirjatiedot kyseisten kohteiden sijainnista ja merkityksestä.
2. Niiden inventointien pohjalta, joita valtiot toimittavat 1 kappaleen mukaisesti, komitea laatii, pitää ajan tasalla ja julkaisee "Maailmanperintöluettelo" nimistä luetteloa tämän yleissopimuksen 1 ja 2 artiklassa määritellyn kulttuuriperintöön ja luonnonperintöön osana kuuluvista kohteista, jotka se katsoo vahvistamillaan perusteilla yleismaailmallisesti erityisen arvokkaiksi. Ajanmukainen luettelo toimitetaan jakeluun vähintään joka toinen vuosi.
3. Kohteen ottaminen Maailmanperintöluetteloon vaatii asianomaisen valtion suostumuksen. Jos kohde sijaitsee alueella, jonka useampi kuin yksi valtio katsoo hallinto- tai tuomiovaltaansa kuuluvaksi, ei kohteen ottaminen tähän luetteloon millään tavoin vaikuta kiistapuolten oikeuksiin.
4. Komitea laatii, pitää ajan tasalla ja julkaisee olosuhteiden vaatiessa "Uhanalaisen maailmanperinnön luettelo" nimistä luetteloa niistä Maailmanperintöluettelossa olevista kohteista, joiden säilyttämiseksi on ryhdyttävä laajakantoisiin toimiin

ja joiden hyväksi on pyydetty apua tämän yleissopimuksen mukaisesti. Tässä luettelossa on oltava arvio näiden toimien kustannuksista. Luettelon saa ottaa vain sellaisia kulttuuri- ja luonnonperintöön kuuluvia kohteita, joita uhkaavat vakavat ja erityiset vaarat, kuten nopeutuneen rappeutumisen aiheuttama häviämishuhka, laajakantoiset julkiset tai yksityiset hankkeet, taajamien tai matkailun nopea kehittäminen; maan käytössä tai omistussuhteissa tapahtuneiden muutosten aiheuttama tuhoutuminen; tuntemattomista syistä johtuvat suuret muutokset; eri syistä johtuva hylkääminen; aseellisen selkkauksen alkaminen tai uhka; suuronnettomuudet ja luonnonmullistukset; tuhoisat tulipalot, maanjäristykset, maanvyörymät; tulivuorenpurkaukset; vedenpinnan korkeuden muutokset, tulvat ja hyökyaallot. Komitea voi milloin tahansa kiireellisen tarpeen ilmetessä tehdä lisäyksen Uhanalaisen maailmanperinnön luettelon ja julkistaa tällaisen lisäyksen välittömästi.

5. Komitea määrittelee ne perusteet, joilla kulttuuri- tai luonnonperintöön kuuluva kohde otetaan jompaankumpaan tämän artiklan 2 ja 4 kappaleessa mainittuun luettelon.

6. Ennen pyynnön hylkäämistä kohteen ottamisesta jompaankumpaan tämän artiklan 2 ja 4 kappaleessa mainittuun luettelon komitean on neuvoteltava sen sopimusvaltion kanssa, jonka alueella kyseinen kulttuuri- tai luonnonkohde sijaitsee.

7. Komitea koordinoi ja kannustaa asianomaisten valtioiden suostumuksella tämän artiklan 2 ja 4 kappaleessa tarkoitettujen luetteloiden laatimiseksi tarpeellisia selvityksiä ja tutkimusta.

#### 12 artikla

Sen seikan, että jotakin kulttuuri- tai luonnonperintöön kuuluvaa kohdetta ei ole otettu kumpaankaan 11 artiklan 2 ja 4 kappaleessa mainittuun luettelon, ei ole millään tavoin katsottava merkitsevän sitä, ettei kohde ole yleismaailmallisesti erityisen arvokas muista kuin näihin luetteluihin ottamisesta johtuvista syistä.

#### 13 artikla

1. Maailmanperintökomitea vastaanottaa ja tutkii kansainvälistä apua koskevat pyynnot, joita tämän yleissopimuksen osapuolina olevat valtiot tekevät alueillaan sijaitsevista kulttuuri- tai luonnonperintöön kuuluvista kohteista, jotka on otettu tai mahdollisesti soveltuvat otettaviksi 11 artiklan 2 ja 4 kappaleessa tarkoitettuihin luetteluihin. Sellaisten pyyntöjen tarkoituksena voi myös olla tällaisten kohteiden suojelemisen, säilyttämisen, esittelemisen tai elvyttämisen varmistaminen.

2. Tämän artiklan 1 kappaleen mukaiset kansainvälistä apua koskevat pyynnot voivat koskea myös 1 ja 2 artiklassa määriteltyjen kulttuuri- tai luonnonkohteiden määrittämistä, milloin alustavat tutkimukset ovat osoittaneet lisätutkimukset aiheellisiksi.

3. Komitea päättää näiden pyyntöjen vaatimista toimista sekä tarvittaessa määrittelee kohteiden luonteen ja laajuuden sekä antaa omasta puolestaan oikeuden asianomaisen hallituksen kanssa sovittaville tarpeellisille järjestelyille.

4. Komitea määrää toimiansa tärkeysjärjestyksen. Se ottaa tällöin huomioon suojelua vaativan kohteen merkityksen maailman kulttuuri- ja luonnonperinnölle, tarpeen antaa kansainvälistä apua kohteelle, joka parhaiten edustaa jotakin luonnonympäristöä taikka maailman kansojen ominaispiirteitä ja historiaa, tehtävän työn kiireellisyyden, niiden valtioiden käytettävissä olevat voimavarat, joiden alueella uhanalainen kohde sijaitsee, sekä erityisesti sen, missä määrin nämä valtiot kykenevät omin avuin suojelemaan näitä kohteita.

5. Komitea laatii, pitää ajan tasalla ja julkaisee luetteloa niistä kohteista, joille kansainvälistä apua on annettu.

6. Komitea päättää tämän yleissopimuksen 15 artiklan mukaisesti perustettavan rahaston varojen käytöstä. Se tutkii keinoja näiden varojen kartuttamiseksi ja ryhtyy tätä varten kaikkiin tarkoituksenmukaisiin toimiin.

7. Komitea on yhteistyössä niiden kansainvälisten ja kansallisten, valtiollisten ja ei-valtiollisten järjestöjen kanssa, joilla on samanlaiset päämäärät kuin tällä yleissopimuksella. Ohjelmiensa ja hankkeidensa toteuttamiseksi komitea voi kääntyä tällaisten järjestöjen puoleen, erityisesti Kulttuuriomaisuuden säilyttämisen ja entistämisen kansainvälisen tutkimuskeskuksen (ICCROM), Rakennusmuistomerkkien ja historiallisten alueiden kansainvälisen neuvoston (ICOMOS) sekä Luonnon ja luonnonvarojen suojelua koskevan kansainvälisen liiton (IUCN) samoin kuin julkisten ja yksityisten

toimielinten sekä yksityishenkilöiden puoleen.

8. Komitean päätökset on tehtävä läsnäolevien ja äänestykseen osallistuvien jäsenten kahden kolmasosan enemmistöllä. Komitea on päätösvaltainen, kun sen jäsenten enemmistö on läsnä.

14 artikla

1. Maailmanperintökomiteaa avustaa sihteeristö, jonka nimittää Yhdistyneiden Kansakuntien kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestön pääjohtaja.

2. Yhdistyneiden Kansakuntien kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestön pääjohtaja, käyttäen mahdollisimman suuressa määrin hyväkseen Kulttuuriomaisuuden säilyttämisen ja entistämisen kansainvälisen tutkimuskeskuksen (ICCROM), Rakennusmuistomerkkien ja historiallisten alueiden kansainvälisen neuvoston (ICOMOS) sekä Luonnon ja luonnonvarojen suojelua koskevan kansainvälisen liiton (IUCN) palveluksia näiden toimialaan ja asiantuntemukseen kuuluvilla aloilla, laatii komitean asiakirjat ja komitean kokousten työjärjestyksen sekä vastaa komitean päätösten toteuttamisesta.

*IV. Maailman kulttuuri- ja luonnonperinnön suojelurahasto*

15 artikla

1. Täten perustetaan yleismaailmallisesti erityisen arvokkaan maailman kulttuuri- ja luonnonperinnön suojelurahasto, nimeltään "Maailmanperintörahasto".

2. Rahasto toimii sääderahastona Yhdistyneiden Kansakuntien kasvatus-, tiede ja kulttuurijärjestön talousohjjesäännön määräysten mukaisesti.

3. Rahaston varat koostuvat:

a) tämän yleissopimuksen osapuolina olevien valtioiden suorittamista pakollisista ja vapaaehtoisista maksuosuuksista;

b) avustuksista, lahjoituksista tai testamentinsaannoista, jotka on saatu:

(i) muilta valtioilta;

(ii) Yhdistyneiden Kansakuntien kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestöltä, muilta Yhdistyneiden Kansakuntien erityisjärjestöiltä, etenkin Yhdistyneiden Kansakuntien kehitysohjelmalta tai muilta hallitustenvälisiltä järjestöiltä;

(iii) julkisilta tai yksityisiltä toimielimiltä tahi yksityishenkilöiltä;

c) rahaston varoille kertyvistä koroista;

d) varoista, jotka on saatu rahaston hyväksi järjestetyistä keräyksistä ja tilaisuuksista; sekä

e) kaikista muista Maailmanperintökomitean laatimien rahaston sääntöjen sallimista lähteistä.

4) Rahastoon suoritettuja maksuosuuksia sekä muunlaista komitean käytettäväksi asetettua apua voidaan käyttää ainoastaan komitean määrittelemiін tarkoituksiin. Komitea voi vastaanottaa avustuksia, jotka on tarkoitettu ainoastaan tiettyä ohjelmaa tai hanketta varten edellyttäen, että komitea on päättänyt tällaisen ohjelman tai hankkeen toteuttamisesta. Rahastolle annettuihin avustuksiin ei saa liittää minkäänlaisia poliittisia ehtoja.

16 artikla

1. Tämän yleissopimuksen osapuolina olevat valtiot sitoutuvat, vaikuttamatta vapaaehtoisiin lisäavustuksiin, suorittamaan säännöllisesti joka toinen vuosi Maailmanperintörahastoon maksuosuuksia, joiden määrän, kaikkiin valtioihin sovellettavana yhtäläisenä prosenttiosuutena vahvistaa Yhdistyneiden Kansakuntien kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestön yleiskokouksen istuntojen aikana kokoontuva yleissopimuksen osapuolina olevien valtioiden yleisistunto. Tähän yleisistunnon päätökseen vaaditaan niiden läsnäolevien ja äänestykseen osallistuvien sopimusvaltioiden enemmistö, jotka eivät ole antaneet tämän artiklan 2 kappaleessa tarkoitettua selitystä. Yleissopimuksen osapuolina olevien valtioiden pakollinen maksuosuus ei saa missään tapauksessa olla enempää kuin 1 % Yhdistyneiden Kansakuntien kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestön varsinaisen talousarvion mukaisesta maksuosuudesta.

2. Tämän yleissopimuksen 31 artiklassa tai 32 artiklassa tarkoitettu valtio voi kuitenkin antaa ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirjansa tallettamisen yhteydessä selityksen siitä, etteivät tämän artiklan 1 kappaleen määräykset ole sitä sitovia.

3. Yleissopimuksen osapuolena oleva valtio, joka on antanut tämän artiklan 2 kappaleessa tarkoitetun selityksen, voi milloin tahansa peruuttaa sanotun selityksen tiedottamalla tästä Yhdistyneiden Kansakuntien kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestön pääjohtajalle. Selityksen peruutus ei kuitenkaan vapauta asianomaisia valtioita pakollisen maksuosuuden suorittamisesta ennen yleissopimuksen osapuolina olevien valtioiden seuraavaa yleisistuntoa.

4. Jotta komitea voisi suunnitella toimintonsa tehokkaasti, on tämän yleissopimuksen osapuolina olevien valtioiden, jotka ovat antaneet tämän artiklan 2 kappaleessa tarkoitetun selityksen, suoritettava maksuosuutensa säännöllisesti, vähintään joka toinen vuosi, ja tämän maksuosuuden tulisi olla vähintään yhtä suuri kuin ne maksuosuudet, jotka niiden olisi ollut suoritettava, jos tämän artiklan 1 kappaleen määräykset olisivat olleet niitä sitovia.

5. Tämän yleissopimuksen osapuolena oleva valtio, jonka kuluvan vuoden tai sitä välittömästi edeltäneen kalenterivuoden pakolliset tai vapaaehtoiset maksuosuudet ovat myöhässä, ei ole vaalikelpoinen Maailmanperintökomitean jäseneksi, joskaan tätä määräystä ei sovelleta ensimmäiseen vaaliin. Tällaisen jo komitean jäsenenä olevan valtion toimikausi päättyy tämän yleissopimuksen 8 artiklan 1 kappaleessa tarkoitettujen vaalien yhteydessä.

#### 17 artikla

Tämän yleissopimuksen osapuolina olevat valtiot harkitsevat tai edistävät sellaisten kansallisten, julkisten ja yksityisten säätiöiden tai yhdistysten perustamista, joiden tarkoituksena on hankkia lahjoituksia tämän yleissopimuksen 1 ja 2 artiklassa määritellyn kulttuuri- ja luonnonperinnön suojelemista varten.

#### 18 artikla

Tämän yleissopimuksen osapuolina olevat valtiot antavat apuaan kansainvälisille varainkeruukampanjoille, joita järjestetään Maailmanperintökomitean hyväksi Yhdistyneiden Kansakuntien kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestön alaisuudessa. Ne edesauttavat keräyksiä, joita 15 artiklan 3 kappaleessa mainitut toimielimet järjestävät tätä tarkoitusta varten.

#### *V. Kansainvälistä apua koskevat ehdot ja menettelytavat*

#### 19 artikla

Tämän yleissopimuksen osapuolena oleva valtio voi pyytää kansainvälistä apua alueellaan sijaitsevaa yleismaailmallisesti erityisen arvokasta kulttuuri- tai luonnonperintöä varten. Sen on liitettävä pyyntöönsä ne 21 artiklassa määrätyt tiedot ja asiakirjat, jotka sillä on hallussaan ja jotka edesauttavat komiteaa päätöksen teossa.

#### 20 artikla

Jollei 13 artiklan 2 kappaleen, 22 artiklan c kohdan ja 23 artiklan määräyksistä muuta johdu, voidaan tämän yleissopimuksen mukaista kansainvälistä apua myöntää vain sellaisista kulttuuri- ja luonnonperintöön kuuluvaa kohdetta varten, jonka Maailmanperintökomitea on päättänyt tai voi päättää otettavaksi jompaankumpaan 11 artiklan 2 ja 4 kappaleessa mainittuun luetteloon.

#### 21 artikla

1. Maailmanperintökomitea määrittelee menettelytavan, jolla sille esitetyt kansainvälistä apua koskevat pyynnöt käsitellään, ja tarkentaa pyynnön sisällön, josta tulee ilmetä suunnitteilla oleva hanke, sen vaatimat työt ja niiden arvioidut kustannukset, hankkeen kiireellisyys, sekä perustelut siihen, miksi apua pyytävän valtion omat voimavarat eivät riitä kattamaan kaikkia kustannuksia. Näiden pyyntöjen tueksi on mahdollisuuksien mukaan liitettävä asiantuntijalausunnot.

2. Komitea antaa mahdollisten toimien kiireellisyden vuoksi etusijan suuronnettomuuksien tai luonnonmullistusten takia esitetyille pyynnöille ja käsittelee ne välittömästi; komitealla tulisi olla käytettävissään vararahasto tällaisia odottamattomia menoja varten.

3. Ennen päätöksen tekoa komitea toteuttaa tarpeellisiksi katsomansa selvitykset ja neuvottelut.

#### 22 artikla

Maailmanperintökomitean myöntämä apu voi olla seuraavanlaista:

- a) selvityksiä, jotka koskevat tämän yleissopimuksen 11 artiklan 2 ja 4 kappaleen mukaisen kulttuuri- ja luonnonperinnön suojelemisesta, säilyttämisestä, esittelemisestä ja elvyttämisestä aiheutuvia taiteellisia, tieteellisiä ja teknisiä ongelmia;
- b) asiantuntijoiden, teknisen henkilöstön ja ammattitaitoisen työvoiman hankkimista hyväksytyin työn asianmukaisen suorittamisen varmistamiseksi;
- c) henkilökunnan ja erikoistyövoiman kaikilla tasoilla tapahtuvaa koulutusta, jolla valmennetaan kulttuuri- ja luonnonperinnön määrittämistä, suojelemista, säilyttämistä, esittelemistä ja elvyttämistä koskeviin tehtäviin;
- d) sellaisen välineistön hankkimista, jota asianomaisella valtiolla itsellään ei ole tai jota se ei pysty hankkimaan;
- e) matalakorkoisia tai korottomia lainoja, joilla voi olla pitkä takaisinmaksuaika;
- f) poikkeustapauksissa ja erityisistä tukien myöntämistä, joita ei tarvitse maksaa takaisin.

#### 23 artikla

Maailmanperintökomitea voi myös antaa kansainvälistä apua kansallisille tai alueellisille koulutuskeskuksille, joissa valmennetaan henkilökuntaa ja erikoistyövoimaa kulttuuri- ja luonnonperinnön määrittämistä, suojelemista, säilyttämistä, esittelemistä ja elvyttämistä koskeviin kaiktasoisin tehtäviin.

#### 24 artikla

Laajakantoisen kansainvälisen avun on perustuttava yksityiskohtaisiin tieteellisiin, taloudellisiin ja teknisiin selvityksiin. Näissä selvityksissä on käytettävä kehittyneimpiä keinoja luonnon- ja kulttuuriperinnön suojelemisessa, säilyttämisessä, esittelemisessä ja elvyttämisessä sekä noudatettava tämän yleissopimuksen päämääriä. Selvityksissä on myös tutkittava keinoja asianomaisessa valtiossa tarjolla olevien voimavarojen tarkoituksenmukaiseksi käyttämiseksi.<sup>25</sup> artikla Kansainvälinen yhteisö suorittaa pääsääntöisesti ainoastaan osan välttämättömien töiden aiheuttamista kustannuksista. Kansainvälistä apua saavan valtion oman osuuden on oltava olennainen osa ohjelmaan tai hankkeeseen käytettävistä voimavaroista, paitsi milloin sen omat voimavarat eivät tähän riitä.

#### 26 artikla

Maailmanperintökomitean ja apua saavan valtion tulee tekemässään sopimuksessa määritellä ne ehdot, joilla ohjelmaa tai hanketta, jota varten apua tämän yleissopimuksen määräysten mukaisesti annetaan, on toteutettava. Tällaista kansainvälistä apua saava valtio on velvollinen jatkamaan näin vaalitun kohteen suojelemista, säilyttämistä ja esittelemistä sopimuksessa asetettujen ehtojen mukaisesti.

### *VI. Kasvatusohjelmat*

#### 27 artikla

1. Jokainen tämän yleissopimuksen osapuolena oleva valtio pyrkii kaikin asianmukaisin keinoin sekä erityisesti kasvatus- ja tiedotusohjelmin lujittamaan kansalaistensa arvontoa ja kunnioitusta tämän yleissopimuksen 1 ja 2 artiklassa määriteltyä kulttuuri- ja luonnonperintöä kohtaan.
2. Se sitoutuu laajalti tiedottamaan kansalaisilleen tätä perintöä uhkaavista vaaroista sekä tämän yleissopimuksen päämäärien toteuttamistoimista.

#### 28 artikla

Tämän yleissopimuksen osapuolina olevien valtioiden, jotka saavat yleissopimuksen mukaista kansainvälistä apua, on ryhdyttävä asianmukaisiin toimiin tehdäkseen tunnetuksi sen perinnön merkityksen, jota varten apua on saatu, sekä sen osuuden, joka tällaisella avulla on ollut.

### *VII. Kertomukset*

#### 29 artikla

1. Tämän yleissopimuksen osapuolina olevien valtioiden on niissä kertomuksissaan, jotka ne toimittavat Yhdistyneiden Kansakuntien kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestön yleiskokoukselle sen määräämänä aikana ja sen määräämällä tavalla, tehtävä selkoa antamistaan säädöksistä ja hallinnollisista määräyksistä sekä muista toimenpiteistä, joihin ne ovat ryhtyneet tämän yleissopimuksen soveltamiseksi, samoin kuin tällä alalla saaduista kokemuksista.

2. Nämä kertomukset annetaan Maailmanperintökomitealle tiedoksi.

3. Komitea antaa kertomuksen toiminnastaan jokaisessa Yhdistyneiden Kansakuntien kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestön yleiskokouksen säännönmukaisessa istunnossa.

#### *VIII. Loppumääräykset*

##### 30 artikla

Tämä yleissopimus on tehty arabian, englannin, espanjan, ranskan ja venäjän kielellä, jotka viisi tekstiä ovat yhtä todistusvoimaisia.

##### 31 artikla

1. Tämä yleissopimus on Yhdistyneiden Kansakuntien kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestön jäsenvaltioiden ratifioitavissa tai hyväksyttävissä valtiosääntöjensä mukaisessa järjestyksessä.

2. Ratifioimis- tai hyväksymiskirjat talletetaan Yhdistyneiden Kansakuntien kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestön pääjohtajan huostaan.

##### 32 artikla

1. Tämä yleissopimus on avoinna kaikkien niiden Yhdistyneiden Kansakuntien kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestön jäsenyyteen kuulumattomien valtioiden liittymistä varten, jotka järjestön yleiskokous kutsuu siihen liittymään.

2. Liittyminen tapahtuu tallettamalla liittymiskirja Yhdistyneiden Kansakuntien kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestön pääjohtajan huostaan.

##### 33 artikla

Tämä yleissopimus tulee voimaan kolmen kuukauden kuluttua siitä päivästä, jolloin kahdeskymmenes ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirja on talletettu, mutta vain niiden valtioiden osalta, jotka ovat tallettaneet asianomaisen ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirjansa sinä päivänä tai sitä aikaisemmin. Se tulee voimaan muun valtion osalta kolmen kuukauden kuluttua siitä, kun tämä ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirja on talletettu.

##### 34 artikla

Seuraavat määräykset koskevat niitä tämän yleissopimuksen osapuolina olevia valtioita, joilla on liittovaltiollinen tai moniyksikköinen hallitusmuoto:

a) tämän yleissopimuksen niiden määräysten osalta, joiden täytäntöönpano kuuluu liittovaltiollisen tai keskitetyn lainsäädäntäelimen lainkäyttövallan piiriin, liitto- tai keskushallituksen velvollisuudet ovat samat kuin niiden sopimusvaltioiden, jotka eivät ole liittovaltioita;

b) tämän yleissopimuksen niiden määräysten osalta, joiden täytäntöönpano kuuluu sellaisten yksittäisten lakiasäättävien osavaltioiden, maiden, maakuntien tai kanttonien lainkäyttövallan piiriin, joita liittovaltion hallitusmuoto ei velvoita ryhtymään lainsäädäntötoimiin, liittohallituksen on tiedotettava näiden osavaltioiden, maiden, maakuntien tai kanttonien asianomaisille viranomaisille sanotuista sopimusmääräyksistä sekä annettava suosituksensa niiden hyväksymiseksi.

##### 35 artikla

1. Tämän yleissopimuksen osapuolena oleva valtio voi irtisanoutua yleissopimuksesta.

2. Irtisanoutumisesta on ilmoitettava kirjallisesti asiakirjalla, joka talletetaan Yhdistyneiden Kansakuntien kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestön pääjohtajan huostaan.

3. Irtisanoutuminen tulee voimaan kahdentoista kuukauden kuluttua irtisanomiskirjan vastaanottamisesta. Se ei koske irtisanoutuvan valtion taloudellisia velvoitteita ennen sitä päivää, jolloin irtisanoutuminen tulee voimaan.

##### 36 artikla

Yhdistyneiden Kansakuntien kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestön pääjohtaja ilmoittaa järjestön jäsenvaltioille, 32 artiklassa tarkoitetuille järjestöön kuulumattomille valtioille sekä Yhdistyneille Kansakunnille kaikista 31 ja 32 artiklassa tarkoitetuista ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirjojen tallettamisista sekä 35 artiklassa tarkoitetuista irtisanoutumisista.

##### 37 artikla



1. Yhdistyneiden Kansakuntien kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestön yleiskokous voi tarkistaa tätä yleissopimusta.

Tällainen tarkistus on kuitenkin vain niitä valtioita sitova, jotka tulevat tarkistetun yleissopimuksen osapuoliksi.

2. Jos yleiskokous hyväksyy uuden yleissopimuksen, jolla kokonaan tai osittain tarkistetaan tätä yleissopimusta, se lakkaa olemasta avoinna ratifioimista, hyväksymistä tai liittymistä varten siitä päivästä, jolloin uusi tarkistuksen sisältävä yleissopimus tulee voimaan, ellei uudessa yleissopimuksessa toisin määrätä.

38 artikla

Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan 102 artiklan mukaisesti tämä yleissopimus rekisteröidään Yhdistyneiden Kansakuntien sihteeristössä Yhdistyneiden Kansakuntien kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestön pääjohtajan pyynnöstä.

Tehty Pariisissa 23 päivänä marraskuuta 1972 kahtena, yleiskokouksen 17. istunnon puheenjohtajan sekä Yhdistyneiden Kansakuntien kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestön pääjohtajan allekirjoittamana alkuperäiskappaleena, jotka talletetaan Yhdistyneiden Kansakuntien kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestön arkistoon ja joiden oikeiksi todistetut jäljennökset toimitetaan kaikille 31 ja 32 artiklassa tarkoitetuille valtioille sekä Yhdistyneille Kansakunnille.